

~~nr rej. 2158~~

Katowice, dnia

21.06

1983

poz. 181

T A J N E - spec. znaczenia

*****

Egz. Nr. 2

O C E N A

*****

REALIZACJI OPERACYJNYCH I ORGANIZACYJNYCH ZADAŃ
PODDĘTYCH PRZEZ WYDZIAŁ IV KWMO W ZWIĄZKU Z WIZYTĄ
JANA PAWŁA II W KATOWICACH W DNIU 20.06.1983 roku.

Zgodnie z wytycznymi Centralnej Grupy MSW "Z O R Z A" oraz dyrektywami Departamentu IV Wydział IV rozwinął intensywne przygotowania do mającej nastąpić wizyty papieża Jana Pawła II w Katowicach. Zadania ujęte zostały w ramowy plan szczegółowo precyzujący zakres niezbędnych prac i personalny podział w ramach sprawy obiektowej kryptonim "Z O R Z A". Zaplanowane przedsięwzięcia dotyczyły działań zarówno operacyjnych jak i organizacyjnych i stanowiły zasadniczy element przyjętej przez Sztab Operacyjny koncepcji zabezpieczenia zaakceptowanej przez Wojewódzki Sztab Polityczny.

Zaprogramowany sposób działania zmierzał do osiągnięcia następujących celów nadrzędnych :

- zapewnienie bezwzględności bezpieczeństwa papieżowi i jego najbliższemu otoczeniu,
- utrzymanie ładu, porządku i spokoju publicznego w okresie poprzedzającym wizytę, w trakcie jej trwania jak i po zakończeniu,

- przeciwdziałanie, neutralizowanie oraz likwidowanie inicjatyw opozycji politycznej zmierzających do wykorzystania wizyty papieża w celach wrogich socjalistycznej racji stanu,
- zobowiązanie Kościoła do współodpowiedzialności za bezpieczny pobyt papieża w Polsce i nadania pielgrzymce religijnego charakteru oraz dystansowania się od inicjatyw środowisk ekstremalnych,
- pogłębienie dalszej lojalizacji duchowieństwa i zabezpieczenie warunków do osiągnięcia konkretnych korzyści operacyjnych o charakterze perspektywicznym.

Realizacja powyższych zamierzeń przebiegała w dwóch płaszczyznach : operacyjno-organizacyjnej oraz oficjalnej poprzez kontakty z przedstawicielami Kurii Katowickiej.

1. Przystępując do realizacji zaplanowanych zadań powołano w ramach Wydziału IV zespół d/s obiektowej "Z O R Z A " z udziałem kierowników sekcji i starszych inspektorów. To posunięcie gwarantowało aktywny udział całego Wydziału w zaplanowanych pracach i ich rytmiczny przebieg. Zespół otrzymał kompetencje we wszystkich kwestiach dotyczących planowania, organizowania i analizowania podejmowanych przedsięwzięć operacyjnych i organizacyjnych w szczególności:
  - dokonał weryfikacji sieci agenturalnej określając jej przydatność do działań inspirujących i informujących - neutralizujących. W wyniku tej selekcji 75 osobowych źródeł informacji otrzymało indywidualne zadania dostosowane do ich rzeczywistych możliwości operacyjnych, które sformułowane były w oparciu o tezy przekazane przez Departament IV oraz aktualny rozwój sytuacji operacyjno-politycznej,
  - kontrolował proces pozyskania informacji wyprzedzającej

dokonywał jej analizy i na tej podstawie formułował wnioski i propozycje pod adresem kierownictwa Wydziału bądź Sztabu Operacyjnego,

- opracował aneksy do planów zabezpieczenia dla Wydziałów IV w : Częstochowie, Krakowie, Opolu zgodnie z wytycznymi Departamentu IV i sugestiami jednostek wiodących. Z kierownictwem tych Wydziałów odbyto szereg spotkań roboczych dokonując wymiany informacji i precyzując wspólne posunięcia,
- sporządził indeks przypuszczalnych zagrożeń kierując za-
potrzebowanie w tym względzie pod adresem Wydziałów Operacyjnych obu służb , wydziałów pomocniczych i komend rejonowych . Członkowie Zespołu pozostawali w kontakcie roboczym z tymi jednostkami, sygnalizując o wszystkich kwestiach wymagających decyzji wykonawczych,
- współpracował - poprzez oddelegowanie dwóch funkcjonariuszy - z Zespołem Informacyjno-Analitycznym KWMO. Współdziałanie to gwarantowało szybkie i merytoryczne opracowywanie zgromadzonych materiałów oraz bieżące przekazywanie syntetycznych informacji do ośrodków dyspozycyjnych z uwzględnieniem wiodącej roli Wydziału IV,
- dokonywał analizy osiągniętych ustaleń ze strony kurialną konfrontował je z danymi operacyjnymi, precyzując zadania dla osobowych źródeł informacji i proponując tematy do kolejnych rozmów.
- opracował :
  - instrukcję postępowania dla grup funkcjonariuszy operacyjnych centralnego podporządkowania. Z dowódcami tych grup odbyto spotkanie informacyjno-szkoleniowe połączone z wizją lokalną zabezpieczanych przez nich operacji,
  - harmonogram zadań dla każdego funkcjonariusza Wydz. IV

w dniu 20.06.1983r. z określeniem stopnia osobistej odpowiedzialności ,

- wykazy osób przewidzianych do operacyjnej izolacji i rozmów profilaktyczno-ostrzegawczych,
- wykaz haseł i systemu porozumiewania się między pracownikami operacyjnymi a służbą milicji oraz tymi służbami i kościelną służbą porządkową uwzględniając w tym tzw. hasło "Legalizujące" pracę osobowych źródeł informacji.

Przyjęty taki system operacyjnego zabezpieczenia umożliwił nam wprowadzenie do diecezjalnego komitetu organizacyjnego 4 osobowe źródła informacji / t.w. ps. "DĄBROWSKI", "PLASTYK", "WIEDENCZYK" i "ZAJĄCZKOWSKI" /, które gwarantowały wyprzedzającą źródłową informację i zgodnie z naszymi inspiracjami wywierały zasadniczy wpływ na kościelny program pobytu Jana Pawła II w Katowicach oraz decyzje podejmowane w tym względzie przez biskupa H.BEDNORZA. Poprzez te źródła wywieraliśmy określoną presję na przebieg oficjalnych rozmów z przedstawicielami Kurii.

Znając np. zamiar biskupa H.BEDNORZA wystosowania listów do dyrektorów kopalń i dużych zakładów w sprawie zwolnienia załóg z pracy w dniu 20.06.1983r. spowodowaliśmy poprzez t.w. ps. "WIEDENCZYK" znaczne opóźnienie jego wydania i redakcję takiej treści, która nie powodowała zakłócenia toku produkcji poprzez wzrost napięcia wśród załóg. Równocześnie ze znacznym wyprzedzeniem poinformowaliśmy Wojewódzki Sztab Polityczny, który mógł podjąć stosowne przeciwdziałania w płaszczyźnie politycznej i administracyjnej.

Tajni współpracownicy ps. "WIEDENCZYK", "DĄBROWSKI" odegrali istotną rolę przy redakcji listu pasterskiego biskupa katowickiego w którym ten dystansuje się oficjalnie od intencji ... opozycji politycznej. Oni również wpływali na treść komunikatów kurialnych w których zawarte były niektóre ustalenia uzgodnione w rozmowach oficjalnych dotyczących np. podporządkowania się wiernych docyzjom kościelnej służby porządkowej i służbom milicji. Za ich pośredni-

ctwem kuria wyraziła zgodę na publikowanie w lokalnej prasie wspólnie firmowanych informacji i ogłoszeń.

Tajny współpracownik ps. "ZAJĄCZKOWSKI" konsekwentnie zabezpieczył ustalony program kościelny przed ewentualnym wprowadzeniem niepożądanych zmian, wywierał również wpływ na głównego komentatora liturgicznego zgodnie z naszymi sugestiami.

T.w. ps. "PLASTYK" skutecznie kontrolował wystrój wizualny głównych miejsc uroczystości, eliminując hasła i plansze o treści poza religijnych.

Wymienione osobowe źródła informacji wniosły wymierny wysiłek w wytworzenie konstruktywnej atmosfery jaką w wielu kwestiach wykazali przedstawiciele kurii w rozmowach oficjalnych. Szczególnie w takich sprawach jak : współpraca kościelnej służby porządkowej z milicyjną, wyrażenie zgody na udzielenie instruktażu dowódcom kościelnej służby porządkowej przez oficerów MO w zakresie zasad współpracy i form interwencji, eliminowanie z udziału w imprezie ludzi niepożądanych z uwagi na postawę polityczną czy cechy charakterologiczne, odstąpienie od tworzenia na szczeblu parafii komitetów organizacyjnych. Istniała bowiem uzasadniona obawa, że komitety te zapoczątkowały by tworzenie się nowych struktur czy też integrowały wspólnoty parafialne.

Przekazanie znacznej liczbie osobowych źródeł informacji jednostkowych zadań o charakterze informacyjno-neutralizującym zabezpieczyło służbie z jednej strony bieżące rozeznanie czy i w jakim stopniu kler parafialny wypełnia polecenia kurii diecezjalnej względnie czy podejmuje i jakie prace we własnym zakresie. W zależności od ich treści kwestie te były przedmiotem rozmów ze stroną kościelną, z drugiej strony - co było niemniej ważne - umożliwiło operacyjną inwigilację środowisk opozycyjnych na styku z klerem.

Na podstawie tych danych umożliwiliśmy wspólnie z Wydziałem V-2 podjęcie przez grupę byłych działaczy NSZZ "Solidarność" z KWK "Wujek" wniesienia na teren lotniska krzyża "upamiętniającego wydarzenia z grudnia 1981 roku", czy

toż wręczenia przez delegację składającą się z czterech uczestników tego wydarzenia daru papieżowi.

Uzyskane tą drogą informacje spowodowały, że na kategoryczne żądanie przedstawicieli Komendy Wojewódzkiej strona kurialna skreśliła z listy kościelnej służby porządkowej ... 18 figurantów spraw różnej kategorii. Nie jest to liczba imponująca skoro się weźmie pod uwagę, że służby tej było 10 tys., ale ten wymóg spowodował, że kuria sama zaczęła dokonywać weryfikacji wykazów kościelnej służby porządkowej przedstawianych przez księży proboszczów. W wielu przypadkach wycofywano im karty wstępu.

W efekcie wstępnej informacji uzyskanej od t.w. ps. "PIONIER" i "OLEK" przeprowadziliśmy wspólnie z Wydziałem III złożoną kombinację operacyjną w konskwencji której storpedowana została podjęta przez K. SWITONIA próba dotarcia do biskupa H. BEDNORZA z propozycją włączenia się z grupą byłych działaczy NSZZ "Solidarność" w program powitania Jana Pawła II w Katowicach, a on sam ponownie został skompromitowany w środowisku duchowieństwa.

W wyniku ofensywnej inwigilacji czynionej przez t.w. ps. "FELIKS" skutecznie zablokowaliśmy aktywność figurantów sprawy operacyjnego sprawdzenia kryptonim "CIERNIE", którzy planowali w czasie pobytu Jana Pawła II w Katowicach dokonać kolportażu literatury antypaństwowej, a kolejna inicjatywa podjęta przez tę grupę dotarcia do papieża celem wręczenia petycji krytykującej ... Episkopat i Kurię Katowicką za zbyt ugodowy stosunek do władz państwowych, w wyniku gry operacyjnej dotarła do wiadomości władz kościelnych.

Z taką samą konsekwencją reagowaliśmy na każdy inny fakt czy zjawisko noszące znamiona przestępstwa czy wykroczenia przeciwko prawu np. spowodowano, że L. Józef przygotowujący zamach na papieża na górze św. Anny został za zgodą lekarza wojewódzkiego jako schizofrenik umieszczony w Szpitalu Psychiatrycznym, a B. Jan zamierzający podjąć w czasie pobytu biskupa watykańskiego głodówkę na skutek umiejętnej perswazji z proceduru tego zrezygnował.

(8)

Niebagatelne znaczenie dla prawidłowego zabezpieczenia pobytu Jana Pawła II w Katowicach miały prowadzone na bieżąco przez funkcjonariuszy Wydziału rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze zarówno z jednostkami skrajnie opozycyjnymi jak również mającymi poprzez swój autorytet autentyczne możliwości pozytywnego oddziaływania na swoje środowisko. Przeprowadzono ich 66, część z nich poza planem. Jest to jednak naturalny wymóg wynikający z rozwoju sytuacji operacyjno-politycznej. Wymiernym efektem tej pracy było odstąpienie wielu rozmówców od podejmowania różnych form protestu.

2. Realizowane działania operacyjno-organizacyjne były skorelowane i wzajemnie się warunkowały z oficjalnymi rozmowami prowadzonymi ze stroną kurialną w ramach prac 5-ciu zespołów roboczych powołanych decyzją Wojewody Katowickiego i biskupa ordynariusza.

Na naszą sugestię wyrażono zgodę na udział we wszystkich zespołach funkcjonariuszy Wydziału IV. Celem tej propozycji było :

- kontrolowanie na bieżąco postępu prac we wszystkich tematach roboczych, formułowanie wniosków i propozycji szczególnie w kwestiach mających znaczenie dla zapewnienia porządku i bezpieczeństwa,
- stworzenie możliwości wejścia w kontakt operacyjny z przedstawicielami szerszego aktywu kurialnego, które - nie umniejszając doraźnym efektem - powinny przynieść konkretny wymiar operacyjny w najbliższym czasie.

Kierując się interesem nadrzędnym zespół d/s porządku i bezpieczeństwa miał priorytet we wszystkich kwestiach zasadniczych. Podjęte przez niego decyzje były wiążące bądź stanowiły punkt odniesienia do pozostałych. Zespół odbył 12 posiedzeń plenarnych oraz 14 roboczych w składach 2 bądź 4 osobowych. Rozmowy były trudne - chociażby z uwagi na udział w nich biskupów DOMINA i ZIMNIAKA ale ... interesujące. Wymagały

9

elastyczności, cierpliwości oraz pewnych umiejętności dyplomatycznych.

W naszej taktyce postępowania przyjęto zasadę zdecydowania i konsekwencji w kwestiach merytorycznych mających istotne znaczenie dla zapewnienia osobistego bezpieczeństwa Jana Pawła II oraz zagwarantowania religijnego charakteru imprezy. Natomiast w innych sprawach dopuszczaliśmy rozwiązania kompromisowe.

Celem wytworzenia właściwej atmosfery i nadania wiarygodności naszym intencjom strona kurialna była informowana na zasadzie " dobrej woli " o rozwoju sytuacji w związku z planowaną wizytą w Katowicach a także o faktach i zjawiskach ... kłopotliwych dla Kościoła np. planowany przez grupę wiernych bojkot pielgrzymki piekarskiej w dniu 29.05.1983r. z uwagi na przyjazd papieża do Katowic a nie do ... Piekar, podjęta przez K.SWITONIA inicjatywa tworzenia tzw. ochrony papieża z udziałem byłych internowanych, idea opracowania i wręczenia papieżowi przez ks. SWIERZEGO petycji poddającej w wątpliwość politykę Episkopatu. Wyjaśnienie tych kwestii było dla kurii katowickiej kłopotliwe i pochłonęło sporo wysiłku organizacyjnego.

Ustalone w toku dyskusji uzgodnienia były każdorazowo ujmowane w formę protokołu autoryzowanego przez obie strony i dopiero wówczas nabierały mocy zobowiązującej. Przy czym przyjęte do realizacji przez stronę kurialną uzgodnienia znajdowały się pod stałą kontrolą operacyjną na każdym jej etapie. Jakikolwiek odstępek od tej zasady było natychmiast korygowane, sposobem operacyjnym bądź poprzez rozmowy oficjalne.

W toku tak prowadzonych negocjacji osiągnięto porozumienie w takich zasadniczych kwestiach jak :

- . powołanie kościelnej służby porządkowej i określenie zasad jej funkcjonowania,
- . określenie sposobu rozmieszczenia wiernych na płycie lotniska, trasie i w katedrze,

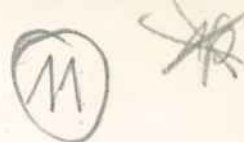

- . ustalenie rodzaju kart wstępu i systemu przepustkowego głównie w odniesieniu do strefy "0" i "1".
  - . ustalenie sposobów informowania wiernych o systemie organizacyjnym uroczystości zarówno kanałami kościelnymi jak i lokalnymi środkami masowego przekazu,
  - . przekazanie do weryfikacji wykazów dowódców kościelnej służby porządkowej oraz delegacji wręczającej papieżowi dery,
  - . umożliwienie dokonania politycznej oceny darów i ich piro-technicznego przebadania,
  - . przestrzeganie przez wszystkie ogniwa kościelne religijnego charakteru uroczystości,
  - . ustalenie systemu zabezpieczenia mikrofonów przed dotarciem do nich niepożądanych osób z określeniem personalnej odpowiedzialności.
3. Przebieg spotkania Jana Pawła II w Katowicach w dniu 20.06.1983r. w pełni uzasadnił nasze przewidywania. Potwierdził słuszność i skuteczność podjętych i zrealizowanych wielopłaszczyznowych działań. W trakcie trwania całej imprezy nie stwierdzono znaczących prób zakłócenia ładu i porządku publicznego ze strony opozycji politycznej, czy też istotnych odstępstw ze strony kościelnej od wcześniejszych ustaleń. Kompetentni przedstawiciele kurii prawidłowo reagowali na zgłaszane przez nas uwagi w trakcie trwania imprezy.

System operacyjnego zabezpieczenia działał sprawnie i skutecznie dzięki aktywności wszystkich służb zaangażowanych w system zabezpieczenia. Stosunkowo aktywna była szczególnie w pierwszej i końcowej fazie uroczystości kościelna służba porządkowa.

Znaczący wpływ na bezkonfliktowy przebieg imprezy w Katowicach wniosła zapobiegawcza i penetracyjna

sprawność kompanii interwencyjno-operacyjnej. Jej zadaniem było wyłączenie na ruchomych punktach filtracyjnych i trasach docelowych z grup pątnicznych osób niepożądanych. W efekcie tej działalności zatrzymano do wyjaśnienia 35 osób w tym 5-cio osobową grupę liderów opozycyjnych z Gdańska i Krakowa. Udaremniono wniesienie na miejsce spotkania 12 transparentów i flag z symbolami byłej "Solidarności", "KPN-u" i "Polski Walczącej".

4. Tak duży nakład pracy podjęty przy organizacji zabezpieczenia pobytu papieża w Katowicach, jego wielowariantowość i złożoność wymagają wnikliwej analizy i oceny - niezbędny jest tu jednak określony dystans czasowy.

Niemniej już teraz należy uogólnić szereg spostrzeżeń możliwych do wykorzystania zarówno w bieżącej pracy operacyjnej jak i w dalszej perspektywie czasu, a również i takie, które należy skorygować względnie udoskonalić.

- właściwą była decyzja wyselekcjonowania osobowych źródeł informacji do działań inspirujących. Dzięki jej aktywności znaleźmy we właściwym czasie najważniejsze decyzje kurialnego ośrodka dyspozycyjnego. Wprowadzenie ich natomiast do diecezjalnego komitetu organizacyjnego pozwoliło wywierać odpowiedni wpływ na tok jego prac,
- indywidualne zadaniowanie wytypowanych osobowych źródeł informacji do działań informacyjno-neutralizujących pozwoliło na głęboką penetrację środowisk opozycyjnych i określenie stopnia wykonawstwa przez kler parafialny decyzji kurialnych,
- uważnego przeanalizowania wymaga - poza uzasadnionymi wyjątkami problem "zmuszania" osobowych źródeł informacji do przekazywania informacji ... telefonicznych do ośrodka dyspozycyjnego w czasie trwania imprez o charakterze masowym. Wydaje się, że bardziej zasadną jest metoda instruowania jej jak ma reagować w przypadku występujących zagrożeń.

12

- potwierdziła się skuteczność pracy kompanii interwencyjno-operacyjnej. Jej skuteczność byłaby znacznie większa, gdyby znalazła aktywne wsparcie ze strony innych służb operacyjnych i mundurowych. Kwestia ta wymaga wnikliwego przeanalizowania,
- słuszną okazała się decyzja włączenia do poszczególnych zespołów roboczych funkcjonariuszy Wydziału IV. Poznali oni wizualnie czołowych kurialistów bądź księży zaliczanych do szerokiego aktywu. Mieli sposobność zaobserwować ich sposób reagowania, formułowania opinii, podpatrzeć niektóre cechy charakterologiczne. Jest to duży kapitał operacyjny i rzecz w tym aby go jak najlepiej wykorzystać.
- konstruktywną rolę w całości działań zabezpieczających odegrały oficjalne rozmowy prowadzone z przedstawicielami kurii. Z ich przebiegu można sformułować tezę, że umiejętne prowadzenie negocjacji stwarza korzystną platformę do przygotowania lub potwierdzenia określonych koncepcji operacyjno-politycznych. Praktyka wykazała jednak, że trzeba do tego kontaktu podchodzić z dużą dozą realizmu i politycznego wyczucia. Np. mimo poczynionych ustaleń kuria nie we wszystkich kwestiach była konsekwentna. Nie dotrzymała wymogu posiadania przez uczestników uroczystości w katedrze imiennych kart wstępu, samowolnie przekazała około 400 kart wstępu dziennikarzom, którzy nie otrzymali akredytacji, usiłowała włączyć w skład delegacji wręczającej dary papieżowi 10 osób z tzw. ekatremy "Solidarności" usiłowała przekazać papieżowi w formie daru obraz Ojca Kolbego z etykietką "... Od byłych internowanych, więzionych i zwolnionych z pracy".
- najważniejszym bieżącym zadaniem dla Wydziału IV jest możliwie szybkie rozpoznanie zamierzeń kurii wykorzystania pielgrzymki papieża w aspekcie duszpasterskim i społecznym oraz właściwe ich zdyskontowanie, szczególnie w takich zagadnieniach jak: niedopuszczenie do podjęcia prób umiędzeczania emblematów religijnych w szkołach i zakładach pracy, ograniczenie wpływów na środowisko robotnicze i młodzieżowe.

13

x x x

Pragnę podkreślić, że we wszystkich działaniach które zostały przedstawione w niniejszej analizie kolektyw Wydziału IV wykazał pełne zaangażowanie i wysoki stopień zdyscyplinowania.

Wykonano w 1 egz.

JB/KS

Dz. Masz. _____

Rzeszono wg rozdzielnika

Powielono w 3 egz.

CW - zam. _____/83

AB - zam. _____/83

[Handwritten signature]
ppik mgr J. Birnbach

Nr rej 2158